

Schildershof in Maarssen (gemeente Stichtse Vecht)

Een Bureauonderzoek (herziene versie)

K. van Campenhout
J.M. Blom
R.M. van der Zee

Colofon

ADC Rapport 2707

Schildershof in Maarssen (gemeente Stichtse Vecht)
Een Bureauonderzoek (herziene versie)

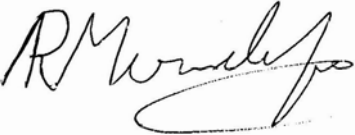
Auteurs: K. van Campenhout, J.M. Blom en R.M. van der Zee

In opdracht van: Aveco de Bondt

© ADC ArcheoProjecten, Amersfoort, 2 november 2012
Foto's en tekeningen: ADC ArcheoProjecten, tenzij anders vermeld

Status onderzoek: in concept, 2 november 2012

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt
worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.
ADC ArcheoProjecten aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend
uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Autorisatie:
R.M. van der Zee

ISBN 978-94-6064-698

ADC ArcheoProjecten
Tel 033-299 81 81
Postbus 1513
3800 BM Amersfoort
Fax 033-299 81 80
Email info@archeologie.nl

Inhoudsopgave

Administratieve gegevens van het onderzoeksgebied	4
Samenvatting	5
1 Inleiding	7
2 Doelstelling en vraagstelling	7
3 Methodiek bureauonderzoek	7
4 Resultaten bureauonderzoek	8
4.1 Afbakening plan- en onderzoeksgebied en vaststellen van de consequenties van het mogelijk toekomstige gebruik	8
4.2 Beschrijving huidig gebruik	8
4.3 Beschrijving van de historische situatie, ondergrondse bouwhistorische waarden en mogelijke verstoringen	8
4.4 Beschrijving van bekende archeologische en aardwetenschappelijke waarden	9
4.5 Gespecificeerde verwachting (LS05)	12
5 Conclusies	13
6 Aanbeveling	13
Literatuur	14
Geraadpleegde websites	14
Lijst van afbeeldingen en tabellen	14

Administratieve gegevens van het onderzoeksgebied

Provincie:	Utrecht
Gemeente:	Stichtse Vecht
Plaats:	Maarssen
Toponiem:	Schildershof
Kadastrale gegevens:	gemeente Maarssen sectie A nrs. 2686, 3172, 3173, 3174, 3175, 3196, 3377, 3596, 3986, 3987, 3988, 3989, 3990, 3991, 3998, 4073, 4074, 4201, 4809, 4810, 4811 en 4812
Kaartblad:	31H
Oppervlakte plangebied	3.800 m ²
Coördinaten:	NW: 131.203 / 461.725 ZO: 131.234 / 461.644 NO: 131.253 / 461.680 ZW: 131.163 / 461.682
Bevoegde overheid:	gemeente Stichtse Vecht
Deskundige namens de bevoegde overheid:	mw. F. Hogenboom (adviseur archeologie Omgevingsdienst regio Utrecht)
ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer (CIS-code):	45801
ADC-projectcode:	4130215
Periode van uitvoering:	maart, april en december 2011, september en november 2012
Beheer en plaats documentatie:	ADC ArcheoProjecten bv, Amersfoort
Beheer en plaats digitale documentatie (e-depot):	http://persistent-identificer.nl/?identificer=urn:nbn:nl:ui:13-3yc-kyo

Samenvatting

In opdracht van Aveco de Bondt te Driebergen-Rijssenburg heeft ADC ArcheoProjecten een bureauonderzoek uitgevoerd voor het plangebied Schildershof in Maarssen (gemeente Stichtse Vecht). In het plangebied zullen een winkelpand, een parkeergarage en appartementen gerealiseerd worden. Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van een aanvraag van een bouwvergunning en was noodzakelijk om te bepalen of bij de voorgenomen activiteiten de kans bestaat dat archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

Het plangebied is gelegen op de oostelijke oeverwal van de Vecht. Op basis van de datering van deze stroomgordel worden archeologische waarden vanaf de IJzertijd verwacht. Bekende archeologische resten in het onderzoeksgebied stammen evenwel uit de Late-Middeleeuwen en Nieuwe tijd en zijn gerelateerd aan het huidige dorp Maarssen. De archeologische waarden worden aan en direct onder maaiveld verwacht in de oeverafzettingen van de Vecht.

Omdat eventuele archeologische waarden zich direct aan en onder maaiveld zullen bevinden, is het aannemelijk dat deze grotendeels zijn verstoord bij de aanleg van de huidige bebouwing, die meer dan de helft van het plangebied beslaat, alsook bij het graven van kabel- en leidingsleuven. Boorstaten van milieukundige boringen tonen aan dat de bovenste 50 à 60 cm van de oeverafzettingen zijn omgewerkt.

Beneden 80 tot 100 cm –mv moet rekening worden gehouden met intacte oeverafzettingen van de Vecht. Hoewel de kans klein is, kan de aanwezigheid van archeologische waarden niet volledig worden uitgesloten. Aangezien de funderingsbalken van de nieuwbouw op 80 cm –mv aangelegd zullen worden, zullen eventuele waarden niet of nauwelijks aangetast worden.

ADC ArcheoProjecten adviseert om het terrein vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling. Het is echter niet volledig uit te sluiten dat binnen het onderzochte gebied toch nog archeologische resten voorkomen. Het verdient daarom aanbeveling om de uitvoerder van het grondwerk te wijzen op de plicht archeologische vondsten te melden bij de bevoegde overheid, zoals aangegeven in artikel 53 van de Monumentenwet.

Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.

Periode	Tijd in jaren
Nieuwe tijd	1500 - heden
Middeleeuwen:	450 – 1500 na Chr.
Late Middeleeuwen	1050 - 1500 na Chr.
Vroege Middeleeuwen	450 - 1050 na Chr.
Romeinse tijd:	12 voor Chr. – 450 na Chr.
Laat-Romeinse tijd	270 - 450 na Chr.
Midden-Romeinse tijd	70 - 270 na Chr.
Vroeg-Romeinse tijd	12 voor Chr. - 70 na Chr.
IJzertijd:	800 – 12 voor Chr.
Late IJzertijd	250 - 12 voor Chr.
Midden-IJzertijd	500 - 250 voor Chr.
Vroege IJzertijd	800 - 500 voor Chr.
Bronstijd:	2000 - 800 voor Chr.
Late Bronstijd	1100 - 800 voor Chr.
Midden-Bronstijd	1800 - 1100 voor Chr.
Vroege Bronstijd	2000 - 1800 voor Chr.
Neolithicum (Jonge Steentijd):	5300 – 2000 voor Chr.
Laat-Neolithicum	2850 - 2000 voor Chr.
Midden-Neolithicum	4200 - 2850 voor Chr.
Vroeg-Neolithicum	5300 - 4200 voor Chr.
Mesolithicum (Midden-Steentijd):	8800 – 4900 voor Chr.
Laat-Mesolithicum	6450 - 4900 voor Chr.
Midden-Mesolithicum	7100 - 6450 voor Chr.
Vroeg-Mesolithicum	8800 - 7100 voor Chr.
Paleolithicum (Oude Steentijd):	tot 8800 voor Chr.
Laat-Paleolithicum	35.000 - 8800 voor Chr.
Midden-Paleolithicum	300.000 – 35.000 voor Chr.
Vroeg-Paleolithicum	tot 300.000 voor Chr.

Bron: Archeologisch Basis Register 1992

1 Inleiding

In opdracht van Aveco de Bondt te Driebergen-Rijssenburg heeft ADC ArcheoProjecten een bureauonderzoek uitgevoerd voor het plangebied Schildershof in Maarssen (gemeente Stichtse Vecht). In het plangebied zullen een winkelpand, een parkeergarage en appartementen gerealiseerd worden. Het onderzoek is uitgevoerd in het kader van een aanvraag van een bouwvergunning en was noodzakelijk om te bepalen of bij de voorgenomen activiteiten de kans bestaat dat archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

Het bureauonderzoek is uitgevoerd op 23 maart en 14 april 2011 door: J.M. Blom (prospector), K. van Campenhout (KNA-archeoloog) en geaccordeerd door R.M. van der Zee (senior prospector). Op 27 september 2012 is het bureauonderzoek aangepast naar aanleiding van een wijziging van de bouwplannen.

2 Doelstelling en vraagstelling

Het doel van bureauonderzoek is het verwerven van informatie, aan de hand van bestaande bronnen, over bekende of verwachte archeologische waarden, binnen een omschreven gebied, om daarmee te komen tot een gespecificeerde, archeologische verwachting.

De volgende onderzoeksvragen zijn opgesteld:

- Zijn er (aanwijzingen voor) archeologische waarden in het plangebied aanwezig, en zo ja, wat is naar verwachting de omvang, ligging, aard en datering hiervan?

Indien er archeologische waarden aanwezig zijn:

- In welke mate worden deze waarden verstoord door realisatie van de geplande bodemingreep?
- Hoe kan deze verstoring door planaanpassing tot een minimum worden beperkt?

Indien de archeologische waarden niet kunnen worden behouden:

- Welke vorm van nader onderzoek is nodig om de aanwezigheid van archeologische waarden en hun omvang, ligging, aard en datering voldoende te kunnen bepalen om te komen tot een selectiebesluit?

3 Methodiek bureauonderzoek

Het onderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 3.2 Landbodems, protocol 4002 Bureauonderzoek.

Het bureauonderzoek bestaat uit de volgende elf processtappen:

1. Afbakenen plan- en onderzoeksgebied en vaststellen consequenties van mogelijk toekomstig gebruik;
2. Aanmelden onderzoek bij Archis;
3. Vermelden (en toepassen) overheidsbeleid;
4. Beschrijven huidig gebruik;
5. Beschrijven historische situatie en mogelijke verstoringen;
6. Beschrijven mogelijke aanwezigheid bouwhistorische waarden in de ondergrond;
7. Beschrijven bekende archeologische en aardwetenschappelijke waarden;
8. Opstellen gespecificeerde verwachting;
9. Opstellen standaardrapport bureauonderzoek;
10. Afmelden onderzoek bij Archis: overdracht onderzoeksgegevens;
11. Aanleveren digitale gegevens bij e-Depot.

De processtappen 1 tot en met 7 leveren gegevens op basis waarvan processtap 8, de gespecificeerde verwachting wordt opgesteld. De gespecificeerde verwachting kan worden beschouwd als een belangrijke conclusie van het bureauonderzoek, omdat hierin wordt

aangegeven of, en zo ja, welke archeologische waarden worden verwacht, indien relevant weergegeven op een kaart.

De resultaten van processtappen 1 tot en met 8 worden behandeld in de paragrafen 4.1 tot en met 4.5. Processtap 9 resulteert in het voorliggende rapport. De processtappen 10 en 11 hebben betrekking op het voor derden openbaar maken van de resultaten van het bureauonderzoek bij onder meer Archis en het e-Depot.

4 Resultaten bureauonderzoek

4.1 Afbakening plan- en onderzoeksgebied en vaststellen van de consequenties van het mogelijk toekomstige gebruik

Het plangebied betreft de locatie Schildershof, gelegen in de kern van Maarssen en heeft een oppervlakte van 3.800 m². De exacte locatie is weergegeven in afbeeldingen 1 en 2. In het noorden wordt het plangebied begrensd door de Vincent van Goghstraat, in het oosten door de Pieter de Hooghstraat, in het zuiden door de Albert Cuypstraat en in het westen door woningen aan de Dr. Ariënslaan.

Van het plangebied zelf zijn onvoldoende archeologische en aardkundige gegevens beschikbaar om een uitspraak te kunnen doen over de archeologische verwachting. Daarom zijn tevens gegevens betrokken uit de directe omgeving, waarmee het onderzoeksgebied kan worden gedefinieerd als het gebied binnen een straal van circa 200 m rondom het plangebied.

In het plangebied zullen een winkelpand (supermarkt), 38 appartementen verdeeld over drie woonlagen, bergingen en een parkeergarage gerealiseerd worden. De huidige bebouwing zal worden gesloopt. Het toekomstige complex zal een omvang krijgen van circa 3300 m². Het zal niet worden onderkelderd. De funderingsbalken zullen op circa 0,70 m –mv aangelegd worden en zullen rusten op heipalen.

De consequentie van de voorgenomen ingreep is dat eventuele waardevolle archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

4.2 Beschrijving huidig gebruik

Ongeveer de helft van het plangebied is momenteel bebouwd. De bebouwing bestaat uit woningen, bergingen en winkelpanden. Het onbebouwde deel bestaat uit parkeerterrein en tuinen.

4.3 Beschrijving van de historische situatie, ondergrondse bouwhistorische waarden en mogelijke verstoringen

De historische situatie is op verschillende kaarten als volgt:

Bron	Historische situatie
Historische kaarten uit 1645 ¹	op grond van schaal en detaillering geen specifieke informatie over het plangebied
Historische kaart uit 1670 ²	op grond van schaal en detaillering geen specifieke informatie over het plangebied
Kadastrale minuut uit 1811-1832 ³	weiland/bouwland
Bonnekaarten uit 1873, 1901 en 1926 ⁴	weiland met een perceelsgrens dwars door het plangebied
Topografische kaart uit 1948 ⁵	idem.
Topografische kaart uit 1959 ⁶	onbebouwd terrein tussen nieuwe bebouwing
Topografische kaart uit 1970 ⁷	oostelijk deel plangebied bebouwd, westelijk deel onbebouwd

¹ Rhenolandiae, Johannes Blaeu; Vltrajectvm, Johannes Blaeu.

² Rhenolandia Amstelania, Nicolaes Visscher; Ducatus Geldria et Zutphania comitat, Nicolaes Visscher.

³ Kadastrale Minuut Maarsseveen, Utrecht; Sectie A, blad 02.

⁴ Bureau Militaire Verkenningen 1873, 1901 en 1926.

⁵ Kadaster 1948

⁶ Kadaster 1959.

Bron	Historische situatie
Topografische kaart uit 1981 ⁸	westelijk en oostelijk deel plangebied bebouwd
Topografische kaart uit 1988 ⁹	idem.
Topografische kaart uit 1992 ¹⁰	idem.

Maarssen wordt voor het eerst vermeld in de 10^e eeuw. Op een bezittingenlijst van de bisschop van Utrecht wordt gesproken over *Marsna* of *Marsua*, dat moerassige grond (marse) betekent.¹¹ De eerste bewoning in de regio, in de IJzertijd en Romeinse tijd, concentreerde zich op de hoge gelegen delen in het landschap, de oeverwallen van de Vecht. Aan weerszijden van deze oeverwallen bevonden zich uitgestrekte moerasgebieden waar veenvorming optrad. Vanaf de Middeleeuwen begon men het veengebied langzaam te ontginnen. Kapittels en kloosters van het bisdom Utrecht speelden daarbij vanaf de 11^e eeuw een belangrijke rol. Zij gaven stukken grond in pacht aan leenmannen die op de oeverwallen hun kastelen en ridderhofsteden bouwden. Vanaf de 12^e eeuw vond de veenontginning plaats op een meer stelselmatige manier. Op deze manier groeide de oppervlakte bouwland en weidegrond. De oeverwallen van de Vecht vormden de basis van de ontginning.¹²

De nederzetting groeide langzaam en ging zich op de Vecht richten, die als gevolg van het toenemende handelsverkeer tussen Amsterdam en Utrecht een belangrijke scheepvaartverbinding vormde. Na de Tweede Wereldoorlog kwamen meer industrieën naar Maarssen om zich aan het in 1952 gegraven Amsterdam-Rijnkanaal te vestigen. Het proces van industrialisatie en de daarmee gepaard gaande groei van Maarssen zette zich in gestaag tempo voort. De Vecht, nu als transportweg voor personen- en vrachtvervoer betekenisloos geworden, kreeg een puur recreatieve functie.¹³

Uit het beschikbare kaartmateriaal blijkt dat het plangebied in de periode van het begin van de 19^e tot en met het eerste helft van de 20^e eeuw in gebruik was als weiland. Er is geen bebouwing aanwezig. Het oudere kaartmateriaal geeft vanwege de grote schaal en geringe mate van detaillering geen specifieke informatie over het plangebied. De eerste bebouwing in het plangebied werd gerealiseerd in de jaren '60. Deze is gelegen in het oostelijk deel en werd na twintig jaar weer afgebroken, waarna de huidige bebouwing werd gerealiseerd.

4.4 Beschrijving van bekende archeologische en aardwetenschappelijke waarden

De volgende aardwetenschappelijke informatie is bekend van het plangebied:

Bron	Informatie
Geologische kaart van Nederland ¹⁴	(D0g) geulafzettingen of oeverafzettingen op geulafzettingen <u>nieuwe terminologie</u> : Formatie van Echterld, rivierklei op rivierzand (code Ec1)
Geomorfologische kaart van Nederland ¹⁵	niet gekarteerd (bebouwd); meest nabije natuurlijke eenheid op ca. 50 meter afstand: rivier-inversierug (4K26)
Bodemkaart van Nederland ¹⁶	niet gekarteerd (bebouwd); meest nabije natuurlijke eenheid op ca. 100 meter afstand: kalkhoudende poldervaaggronden (Rn15A, Gt III-IV)
Meandergordelkaart ¹⁷	stroomgordel van de Vecht (ca. 800 v. Chr. tot 1122 na Chr.)

⁷ Kadaster 1970.

⁸ Kadaster 1981

⁹ Kadaster 1988.

¹⁰ Kadaster 1992

¹¹ Van Berkel & Samplonius 2007.

¹² Blijdenstijn 2005.

¹³ Blijdenstijn 2005.

¹⁴ Rijks Geologische Dienst 1988.

¹⁵ Stichting voor Bodemkartering & Rijks Geologische Dienst 1975.

¹⁶ Stichting voor Bodemkartering 1970.

¹⁷ Berendsen & Stouthamer 2001.

Uit de geraadpleegde aardwetenschappelijke bronnen blijkt dat het plangebied is gelegen op de oostelijke oeverwal van de rivier de Vecht. Dit riviersysteem functioneerde van ca. 800 v. Chr. tot 1122 na Chr., toen de Kromme Rijn, waarvan de Vecht een zijrivier is, werd afgedamd. Ten noorden van Utrecht had het systeem dezelfde loop als die van de Angstel. Na de Romeinse periode nam de fluviale activiteit van de Vecht toe ten koste van de Angstel.¹⁸ De Vecht vormde in de Romeinse tijd en de Middeleeuwen een belangrijke vaarroute.

In de Late Middeleeuwen noodzaakten binnenkomend zeewater en verzanding tot diverse maatregelen: bochtafsnijdingen, kanalen en dammen.¹⁹ Na de stormvloed in 1173 werd de rivier voorzien van dijken, waarbij het plangebied vermoedelijk buitendijks kwam te liggen.

De oeverwallen boden in het verleden een gunstige ondergrond voor bewoning en landbouw. Door hun hoge ligging en goede natuurlijke ontwatering werden oeverwallen in het verleden als woongebied door de mens uitgekozen. Vrijwel alle oudere dorpen zijn op oeverwallen ontstaan; ook de verbindingswegen lopen er over. Bovendien zijn stroomruggen geschikt voor allerlei vormen van landbouw. Ook in het plangebied kunnen ontginnings- en bewoningsresten verwacht worden, hoewel het op historisch kaartmateriaal tot de tweede helft van de 20^e eeuw onbebouwd lijkt te zijn geweest.

De oeverwallen zijn tussen Utrecht en Breukelen vrij hoog en smal en bestaan uit zandige of siltige klei.²⁰ Ze gaan zijdelings via een smalle strook zware klei over in lager gelegen klei-op-veen- gronden. Door inklinking van het veen zijn de zandige oeverwallen relatief hoog in het landschap komen te liggen. Onder andere ten zuiden van Maarssen is in het verleden klei afgegraven voor de baksteen- en dakpannenindustrie.²¹ In de oeverwal heeft zich een poldervaaggrond ontwikkeld. Dergelijke gronden vertonen geen of weinig diagnostische kenmerken. Als gevolg van de aanwezigheid van bebouwing is er in het plangebied echter geen sprake (meer) van een natuurlijke bodem.

Uit boorstaten van een op de locatie uitgevoerd milieuhygiënisch bodemonderzoek blijkt dat diepere ondergrond is opgebouwd uit zeer fijn tot matig fijn zand.²² Vermoedelijk betreft dit beddingafzettingen van de Vecht. Vanaf 150 cm –mv gaat dit zand over in een 120 tot 130 cm dik pakket, dat hoofdzakelijk uit zwak zandige klei bestaat. Aangenomen wordt dit oeverafzettingen zijn van de Vecht. De bovenste 50 tot 60 cm van dit pakket zijn zwak tot matig puinhoudend. De aanwezigheid van puin duidt op een verstoring van de bodem. Het kleipakket wordt afgedekt door een 15 tot 25 cm dik zandpakket. Dit wordt geïnterpreteerd als recent ophoogzand.

In het onderzoeksgebied zijn de volgende archeologische (indicatieve) waarden en ondergrondse bouwhistorische waarden vastgesteld:

Bron	Omschrijving
Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW)	hoge indicatieve archeologische waarde; hoge trefkans
Cultuurhistorische waardenkaart provincie Utrecht ²³	zone van zeer hoge cultuurhistorische waarde (blokverkeveling en vlakbij de mogelijke ligging van bevaarbare geul in de Romeinse tijd)
Archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart gemeente Maarssen (afb. 4) ²⁴	Middelhoge archeologische verwachting vanaf de IJzertijd
Archeologische Monumenten Kaart (AMK) waarnemingen ARCHISII (Archeologisch Informatie Systeem)	AMK-terreinen 11.471, 11.472, 11.473 en 12.012 35.673 en 43.169
vondstmeldingen ARCHISII	413.219

¹⁸ Berendsen & Stouthamer 2001.

¹⁹ Blijdenstijn 2005.

²⁰ Stichting voor Bodemkartering 1970.

²¹ Stichting voor Bodemkartering 1970.

²² Aveco de Bondt 2012.

²³ Blijdenstijn 2005.

²⁴ Botman et al. 2009.

Bron	Omschrijving
onderzoeksmeldingen ARCHISII	25.413, 25.907, 35.673, 36.488 en 49.031

De (indicatieve) archeologische waarden zijn weergegeven in afb. 3.

Het plangebied bevindt zich op zowel de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarde (IKAW) als de Cultuurhistorische Waardenkaart (CHW) van de provincie Utrecht in een zone met een hoge archeologische verwachtingswaarde. Dit houdt verband met de ligging in een relatief hoog deel van het landschap, namelijk op de oeverwal van de Vecht.

Op de Archeologische Monumentenkaart (AMK) maakt het plangebied geen deel uit van een AMK-terrein. In het onderzoeksgebied bevinden zich wel verschillende AMK-terreinen. Direct ten zuidwesten van het plangebied bevindt zich een terrein van hoge archeologische waarde. De begrenzing hiervan komt overeen met een terrein van hoge archeologische waarde, het oude historische centrum van Maarssen.²⁵ Het beslaat een deel van de oeverwallen langs de Vecht, waar zich enkele kastelen, (versterkte) landhuizen en een kerk bevinden. De oorsprong gaat terug tot de periode Late Middeleeuwen – Nieuwe tijd. Ze zijn zeer bepalend zijn geweest voor de ontwikkeling van het dorp Maarssen.

Binnen het genoemde terrein van hoge archeologische waarde zijn verschillende waarnemingen gedaan. Aan de Herengracht werden cultuurlagen bloot gelegd met daarin aardewerk uit de 12^e – 16^e eeuw.²⁶ Dit gebeurde tijdens een proefsleuvenonderzoek in vier huizen in 1985. Verder bleken er onder de huizen stenen funderingen uit verschillende perioden aanwezig te zijn.

Een drietal gebieden zijn afzonderlijk geregistreerd als AMK-terrein. Een terrein van archeologische waarde bevindt zich op circa 300 m ten zuidoosten van het plangebied en betreft de fundamente van havezathe Cromwijck, die vermoedelijk in 1083 is gebouwd.²⁷

Een terrein van hoge archeologische waarde bevindt zich op circa 500 m ten zuiden van het plangebied en betreft een Gothische kerk met de tufstenen fundamente van een Romaanse voorganger en een overkluizing.²⁸ Deze werden opgegraven tijdens de restauratie van het interieur.

Een terrein van zeer hoge archeologische waarde bevindt zich op circa 400 m ten zuidwesten van het plangebied en betreft een havezathe, die vermoedelijk in de 14^e eeuw is gebouwd.²⁹ Het is oorspronkelijk rechthoekig gebouw dat in de loop van de tijd steeds verder is uitgebreid. In het hoofdgebouw is nog muurwerk uit de 14^e en 15^e eeuw bewaard gebleven. Naast het hoofdgebouw, dat apart omgracht is, is ook nog een voorterrein met twee uit de 17^e eeuw daterende poortgebouwen aanwezig.

Op een locatie aan de Kaatsbaan 40-44, op circa 100 m ten zuiden van het plangebied, is een bureau- en inventariserend veldonderzoek in de vorm van een booronderzoek uitgevoerd.³⁰ Op grond van het ontbreken van archeologische indicatoren en aanwijzingen voor historische bebouwing werd nader onderzoek niet noodzakelijk geacht. Voor een locatie aan de Rembrandtsingel, op circa 200 m ten oosten van het plangebied, werd eveneens geen nader onderzoek noodzakelijk geacht.³¹

Voor verschillende straten in het centrum van Maarssen is in verband met rioleringswerkzaamheden een bureauonderzoek uitgevoerd.³² Op grond van de resultaten van het onderzoek werd geen vervolgonderzoek nodig geacht, zolang de voorgenomen werkzaamheden

²⁵ AMK-terrein 12.012.

²⁶ waarneming 43.169.

²⁷ monument 11.471.

²⁸ monument 11.472.

²⁹ monument 11.473.

³⁰ onderzoeksmelding 25.413 en onderzoeksnummer 19.780.

³¹ onderzoeksmelding 35.673 en onderzoeksnummer 28.830. waarneming 35.673 en vondstmelding 413.219.

³² onderzoeksmelding 49.031 en onderzoeksnummer 39.500.

binnen het huidige tracé van het rioleringsstelsel zullen plaatsvinden.³³ In geval van graafwerkzaamheden buiten het bestaande rioleringsstracé werd een archeologische begeleiding aanbevolen.

4.5 Gespecificeerde verwachting (LS05)

Op grond van de verzamelde archeologische en aardwetenschappelijke informatie is de volgende gespecificeerde verwachting opgesteld:

Het plangebied is gelegen op de oostelijke oeverwal van de Vecht. Op basis van de datering van deze stroomgordel kunnen archeologische waarden hier dateren vanaf de IJzertijd. Bekende archeologische resten in het onderzoeksgebied zijn evenwel jonger en stammen uit de Late-Middeleeuwen en Nieuwe tijd. Hierbij moet worden opgemerkt dat de kans op het aantreffen van archeologische waarden uit deze perioden relatief klein is, dit vanwege de ligging van het plangebied net buiten de historische kern van Maarssen.

Eventuele archeologische waarden worden aan en direct onder maaiveld verwacht in de oeverafzettingen van de Vecht. Organische resten en bot zullen door de boven het hoogste grondwaterpeil heersende relatief droge bodemomstandigheden slecht zijn geconserveerd. Andere type indicatoren zoals aardewerk zijn niet of nauwelijks gevoelig voor oxidatie en zullen waarschijnlijk redelijk tot goed geconserveerd. Het complextype en de omvang van eventuele archeologische resten kunnen niet nader worden gespecificeerd door de beperkte gegevens.

Omdat eventuele archeologische waarden zich direct aan en onder maaiveld zullen bevinden, is het aannemelijk dat deze grotendeels zijn verstoord bij de aanleg van de huidige bebouwing, die meer dan de helft van het plangebied beslaat, alsook bij het graven van kabel- en leidingsleuven. Boorstaten van milieukundige boringen tonen aan dat de bovenste 50 à 60 cm van de oeverafzettingen zijn omgewerkt. De kans op intacte waarden wordt daarom klein geacht.

³³ Kremers & Hagens 2011.

5 Conclusies

De in de Inleiding gestelde onderzoeksvragen kunnen op basis van de bereikte resultaten als volgt worden beantwoord:

Zijn er (aanwijzingen voor) archeologische waarden in het plangebied aanwezig en, zo ja, wat is naar verwachting de omvang, ligging, aard, datering en waardestelling hiervan?

In het plangebied kunnen archeologische waarden vanaf de IJzertijd direct aan of onder maaiveld verwacht worden. Vanwege de ondiepe ligging is het aannemelijk dat deze grotendeels zijn verstoord bij de aanleg van de huidige bebouwing, die meer dan de helft van het plangebied beslaat, alsook bij het graven van kabel- en leidingsleuven. Boorstaten van milieukundige boringen tonen aan dat de bovenste 50 à 60 cm van de oeverafzettingen zijn omgewerkt.

Beneden 80 tot 100 cm –mv moet rekening worden gehouden met intacte oeverafzettingen van de Vecht. Hoewel de kans klein is, kan de aanwezigheid van archeologische waarden niet volledig worden uitgesloten. Aangezien de funderingsbalken van de nieuwbouw op 80 cm –mv aangelegd zullen worden, zullen eventuele waarden niet of nauwelijks aangetast worden.

De overige vragen zoals gesteld in de inleiding komen derhalve te vervallen.

6 Aanbeveling

ADC ArcheoProjecten adviseert om het terrein vrij te geven voor de voorgenomen ontwikkeling. Het is echter niet volledig uit te sluiten dat binnen het onderzochte gebied toch nog archeologische resten voorkomen. Het verdient daarom aanbeveling om de uitvoerder van het grondwerk te wijzen op de plicht archeologische vondsten te melden bij de bevoegde overheid, zoals aangegeven in artikel 53 van de Monumentenwet.

Wij wijzen u erop dat de bevoegde overheid het rapport wil inzien. Op basis van dit rapport kan de bevoegde overheid een selectiebesluit nemen. De mogelijkheid bestaat dat dit selectiebesluit afwijkt van het door ons opgestelde advies.

Literatuur

- Bureau Militaire Verkenningen**, 1873, 1901 en 1926: *Bonnekaart, Maarssen, blad 426, schaal 1:25.000.*
- Berendsen, H.J.A & E. Stouthamer**, 2001: *Paleogeographic development of the Rhine-Meuse delta, The Netherlands.* Assen.
- Berkel, G. van & K. Samplonius**, 2007: *Nederlandse plaatsnamen, herkomst en historie*, Utrecht.
- Blijdenstijn, R.**, 2005: *Tastbare tijd. Cultuurhistorische atlas van de provincie Utrecht.* Amsterdam.
- Botman, A. et al**, 2005: *Archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart gemeenten Maarssen, Loenen, Abcoude en Breukelen*, ADC Heritage rapport H 032. Amersfoort.
- Kadaster**, 1811-1832: *Oorspronkelijke aanwijzende tafel der grondeigenaren en der ongebouwde en gebouwde vaste eigendommen, Maarsseveen, Utrecht, sectie A, blad 02.*
- Kadaster**, 1948-1992: *Topografische Kaart van Nederland 1:25 000, blad 31H Houten/Maarssen/Nieuwegein/Utrecht.*
- Kremers, H. & D. Hagens**, 2011: *Bureauonderzoek Riolering Diependaalsedijk te Maarssen gemeente Stichtse Vecht.* Synthesgra Rapport S110235. Doetinchem.
- Nederpelt, S. & R.M. van der Zee**, 2008: *Diependaalse Dijk t.o. 33/33a te Maarssen (gemeente Maarssen); Een bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek in de vorm van een verkennend en karterend booronderzoek*, ADC-Rapport 1275, Amersfoort.
- Rijks Geologische Dienst**, 1982: *Geologische Kaart van Nederland, schaal 1:50.000, blad 31 Oost Utrecht.* Haarlem.
- Stichting voor Bodemkartering**, 1970: *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000, toelichting bij kaartblad 31 Oost Utrecht.* Wageningen.
- Stichting voor Bodemkartering**, 1970: *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000, blad 31 Oost Utrecht.* Wageningen.
- Stichting voor Bodemkartering**, 1988: *Geologische Kaart van Nederland, schaal 1:50.000, blad 31 Oost Utrecht.* Haarlem.
- Stichting voor Bodemkartering & Rijks Geologische Dienst**, 1975: *Geomorfologische Kaart van Nederland schaal 1:50.000, blad 31 Utrecht.* Wageningen/Haarlem.

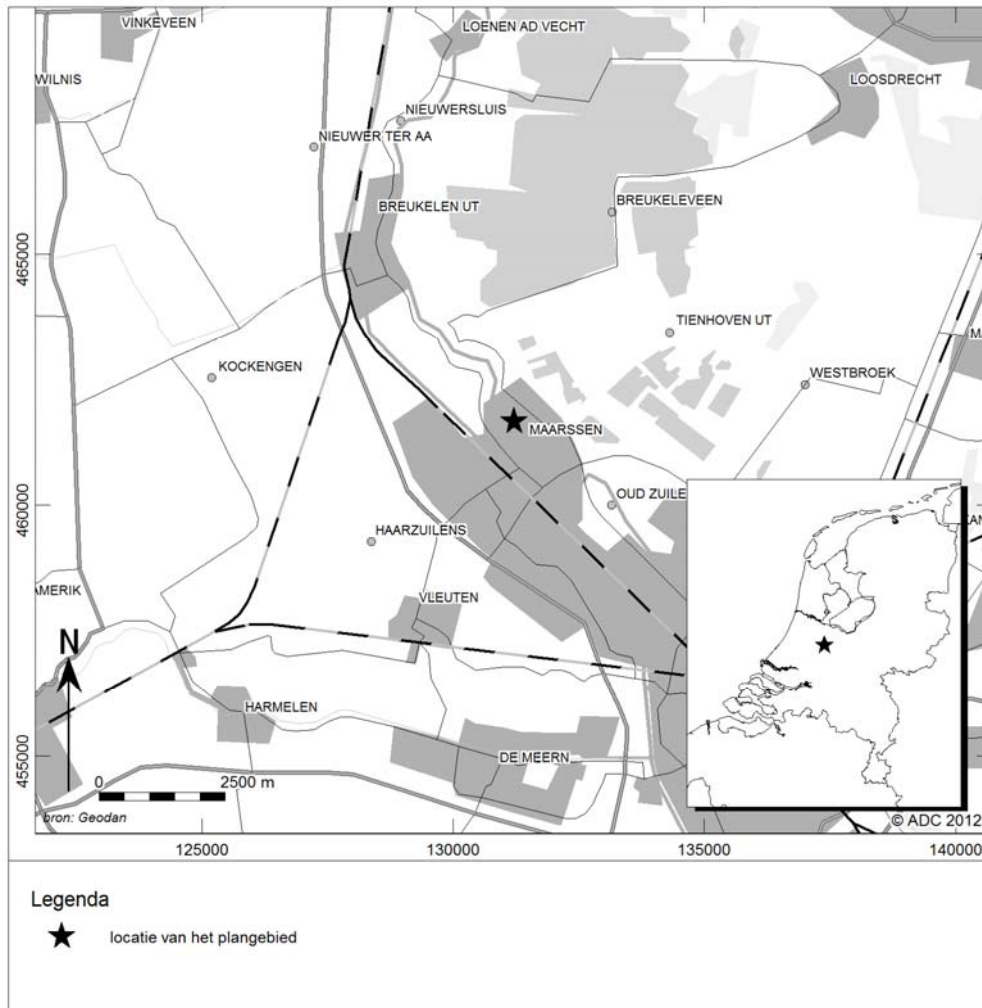
Geraadpleegde websites

<http://archis2.archis.nl>
http://webkaart.provincie-utrecht.nl/publiek/webkaarten/metadata/cultuurhistorie_webkaart.xml
<http://www.ahn.nl>
<http://www.watwaswaar.nl>

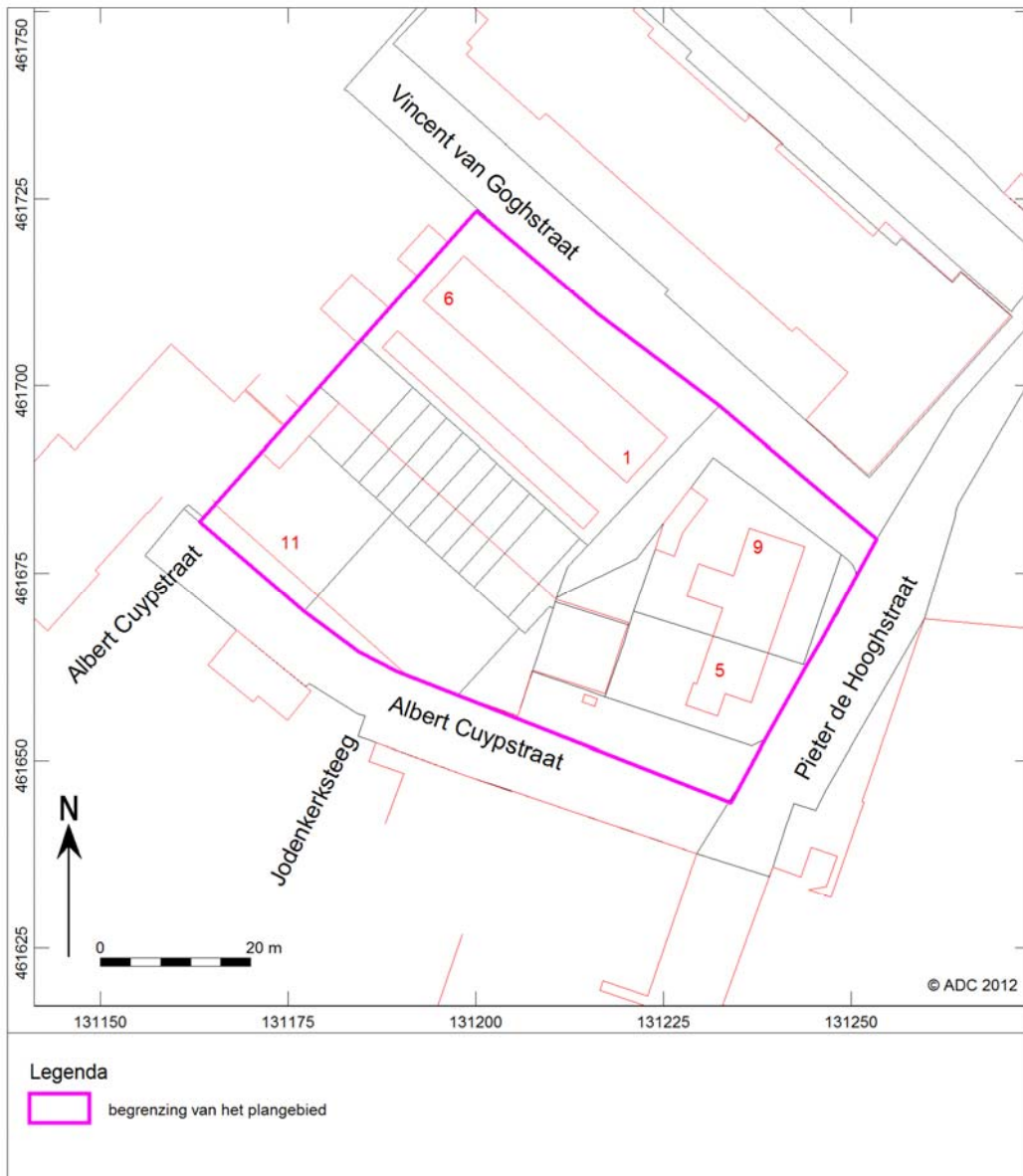
Lijst van afbeeldingen en tabellen

Afb. 1 Locatie van het plangebied
Afb. 2 Detailkaart van het plangebied
Afb. 3 Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden, AMK-terreinen en ARCHIS-meldingen
Afb. 4 Archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart (voormalige) gemeente Maarssen. In de gele zone geldt een middelhoge verwachting voor resten vanaf de IJzertijd

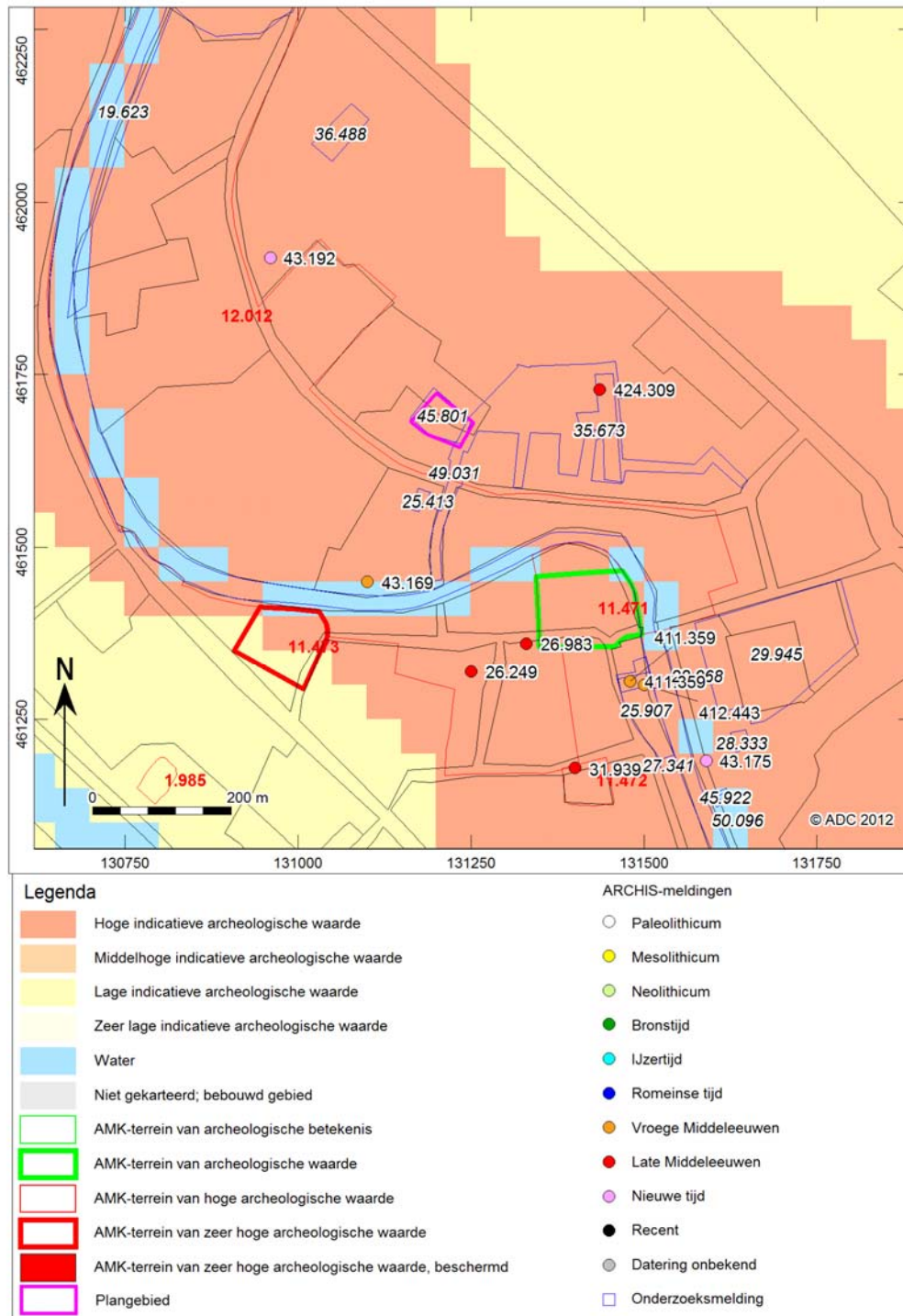
Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.

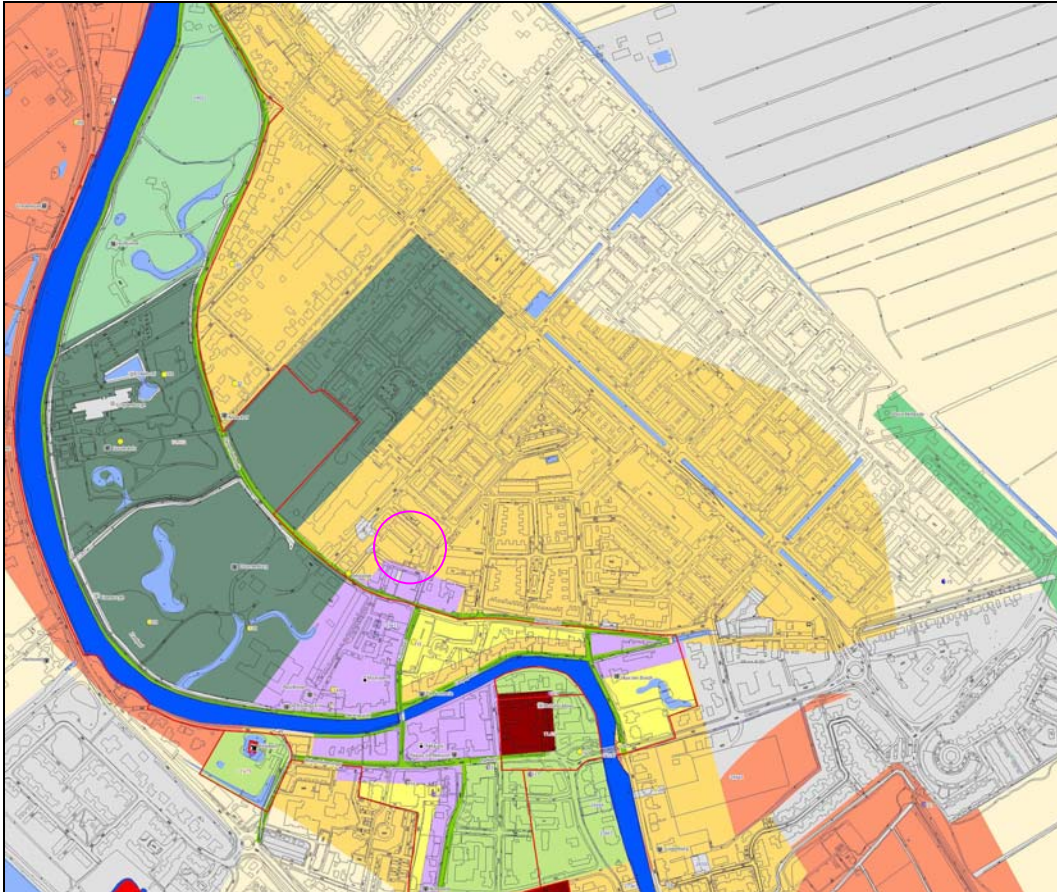
Afb. 1 Locatie van het plangebied

Afb. 2 Detailkaart van het plangebied

Afb. 3 Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden, AMK-terreinen en ARCHIS-meldingen

Afb. 4 Archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaart (voormalige) gemeente Maarsse. In de gele zone geldt een middelhoge verwachting voor resten vanaf de IJzertijd